

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDÓDOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 „
Negyedre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Az Úr napjai

Bécsben megkezdődtek — a pápa követe Van Rossum bíboros bevonult a Hofburgba — a vonatok szállították a világ minden tájkáról a népeket — zászlódisz — virágpompa fogadja s várja az idők Királyát. Meghajol előtte a király — a pápai követ, a hadsereg — minden. Nagyszerű adoratio! Kinek ne jutna eszébe Jézusnak Jeruzsálembe való bevonulása?!

Csak azokból az értesítésekből is, miket hozzánk küldöttek, látjuk, mily óriási munkát végez a bécsi központi iroda Nagel hercegeérsek vezetésével — ilyen munkát csak azok tudnak vállalni, kik tudják, mi nekünk katolikusoknak az Eucharistia.

De megjelenik a dissonans hang is, a crucifige — odaát a szabadgondolkodók táborában, nálunk a Világ hasábjain.

Ime egy pár mutatvány a szabad-

kömvés sajtóból: „Bécs városa holnap (szept. 8.) felöltözik *feketébe* . . . a klerikalizmussal fényt akar maga köré árasztani a császárság. A mi nagy tespedésünknek, a mi kényszerű mozdulatlanságunknak eddig is, most is a római *feketeség* (brr!) az okozója. Minden szabadabb mozgásnak, lelkünk minden szárnyalásának ez a Nap kekkötője, hát még ha most még új erőre kap, mi vár akkor ránk? Ehhez még egy pár bagolysuhogás, s a nagy boszorkányüst kellene s meg volna a kisgyermek réme.

Úgy jár a szegény Világ, mint a bagoly, mely megpróbálja a „szárnyalást“ a nagy világosságban — nem sikerül. Jobb visszazállani a kémények kormos oduiba.

Krisztus uralkodik, Krisztus győz. Mi páлмаágakkal kezünkben, imáddal szívünkben üdvözlünk Jézus az Eucharistia mélységes titkában.

Szekelymentés.

I.

A modern intézkedéseknek nagy hibájuk van. A nép környezetének kényelmességén, javításán, emelésén fáradoznak s emellett az embert belülről teljesen elhanyagolják — meghagyják az ő durvaságában, züllöttségében, mértékletlenségében s immoralitásában. Így segíteni népet — falra hányt borsó szisztema. Így segíteni — vétek. Ha a ház díledezik — nem segít azon az újrameszelés, még az új tetőzet sem; a fundamentumot kell újra ásní és megerősíteni; az ilyen ház az új meszeléssel és tetővel együtt összedől.

Az ember fundamentuma, erőssége: a lélek finomítása, kiművelése, megvédelmezése attól a sok lélekölő bacillustól — itt van tehát a népuentes territoriuma.

Példa a modern népmementési intézkedésekből. Bálványosváralját május hóban a tornadó teljessen elpusztította. Megindult a gyűjtés az egész országban. Jött élelem, készpénz, építőfa szállítás, kamatmentes államkölcsön. A község ma már sokkal szebb, mint a pusztulás előtt. A segítő akcióból egy pár kép:

T Á R C A.

Nagy Boldogasszony.

Igy dalol egy költő, gyönyörű versében:
— Egy kétségbeesett válló keserűben —
Illik Hozzad Neeed: Te Nagy Boldogasszony
Tieid a nagyok, erősek, gazdagok
A szegény bűnösre talán nem is nézel!...

Királynője vagy Te boldog Millióknak,
Kik sáros mocsáron harcot nem harcoltak.
Ninzen könyörület a bűnös könyörre,
Miért hulljanak hát oltárod kövére?!...
— Szicembe nyitalt, fáj, bínt ez a gondolat.

Nem... nem. Ne hídjétek! Bánatból szövődött
Az Ó koronája... tenger könnyözönből
A Golgotán épült Örök Boldogsága
S addig áll oltára pazar virágjában
Míg sírnak, zokognak, idelent a földön.

És Mária látta a megtért Magdolnát,
Látta leborulva Szent Fia lábánál
A legszentebb esodát: az Isteni szent kéz
Megpihent Magdolna aranyhaju fején!
Mégálca a bűnös hulló könyharmatát.

... Magához ölte anyai keblére
Úgy hullott könnyük a kereszt tövére...
W. Földes Anna.

A Sabin hegyeken.

Egy éve volt csak s már olyan rég volt, mikor még a mosolygó ős Albano-tóval szemben a Sabin hegyeken jártunk s a magasból a nagy Rómára s Rómán túl az ezüst tengerre tekintettünk le. És most, hogy Olaszont Erdélylyel cseréltem fel, nem kevésbbé kedvesek az ott leélt napok, ha rájuk gondolok, mintha a zajos talián fővárosi szobámban az erdélyi bércek közt töltött gyermekkoromra emlékeztem. Gondolatban újra járom a bejárat utakat, a keskeny utcájú kis olasz városokat, a kopár hegyeket, az alig művelt s mégis oly gazdag szőlőket, hol pár centesiméért 3—4 kiló szőlőt is adnak. Visszagondolok:

1911. szeptember 3. A nap kidugja vörös korongját a Mentorella mögött. A hűvös völgyben a felhőtlen kék ég alatt vígan szamaragolunk Prenest felé. Talián földön szeptember hóban szinte fázom. Előttünk a gyönyörű olasz vidék. Mosolygó narancsfák, csalogató érett füge körüskörül, dús szőlők, gesztenye erdők

s felettük a gyér hegyoldalon az olajfák gazdagon rakott zöld boglyokkal. Hol egy ciprusliget, hol egy magányos napernyőalakú, olasz fenyő; itt babér s myrtus közt az örökké virágzó citromfa, ott Szent János-kenyér lóg s hív a gránátalma. A mint kiérünk a völgyből a keskeny köves út mentén, egyre gyűrűl a növényzet, melegebb a napsugár s pár száz méter magasban a Sabin hegyen alig látni cserjét. A sziklával szórt hegyoldalba szánt faekével — mint ezer év előtt római őse — a boldog talián. Messziről munkások dala hallatszlik. Egy tenort énekel, a többi kíséri. Maguk költik a szöveget. E soha zenét nem tanult természet-gyermek oly harmoniával énekel, melyet képzett operaénekes is gyönyörrel hallgatott volna.

Szamaram óvatos léptekkel törtet fel a sziklás hegyi úton, s a nap heve izzadságyöngyöket sajtol homlokomra. Sehöl egy szál fa. A középkorban itt dús tölgyerdők álltak a rablók biztos menhelyeként. E bandákat másképp kiirtani nem lehetett, rájuk gyűjtötták mindenünnen az erdőt, s

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Mikor május 14-én az első élelmiszer-szállítmány kiosztására került, az éhezővé lett nép gúnyolódva állta körül a kiosztásnál foglalkozó főszolgabíró, s nem lévén megelégedve a puha kenyérről és szalonnával, csak akkor nyúlt hozzá, mikor látta, hogy elsőnek saját papja kér egy adagot. Egy ízben kiosztásra került kétezzeröttszáz korona készpénz; az egyik atyafi ötven koronát utasított vissza, mert veleselte azt. A hányzser pénz kiosztás volt, a korcsmák voltak telve napokig. És most akad ebből a népből negyvenkét egyén, aki egy lelketlen írástudó után indul.

Ennek dacára egyik szeptemberi újság számban ismét jajgatni kezd negyvenkét bálványosváraljai magyar. Fogtak valami író embert s egy cikket eresztettek meg »Pusztuló magyarok« cím alatt. Megindult a gyűjtés, de csakhamar kiderült a turpisság. Bethlen Balázs gróf főispán ezt írja a nevezett lapnak:

Arra kérjük mélyen tisztelt szerkesztő urat, és becses lapja útján a magyar sajtó minden organumát, hogy az ezen vármegeyebeli viharosítottak felségítésére további gyűjtést ne méltóztassanak rendezni, mert ezzel a közönség áldozatkészségét szélsőség nélkül zaklatná fel.

Azok az igazi népmentők, kik a lélekmentés mellé helyezik az anyagiakat rendezését. Ez a fundamentum és a tető. Szabó György és társai jó úton haladnak, csak minél nagyobb legyen a táboruk.

Siculus.

Nyílt kérés.

1913. január 1-ével életbe lép az új breviarium. Sokaknál már is életbe lépett, hisz többekkel találkozáskor láttam, hogy az új szabály és rendelet szerint mondják. Külö-

a fák leégtek, az eső lemosta a földet, s csak késő évszázadok fogják a sziklakat újra földé porhanyítani.

900 méter magasságban vagyunk. Gyönyörű kilátás nyílik a vidékre. Messze a két szembenlevő hegy közt a tenger hullámai, előttünk a zöldelő völgy ölen egy olasz városka: Poli. Keskeny s hosszúka. Sziklára épült magas házaifölött néz ki két vékony torony. Itt a falusi ház is 4–5 emeletes. Az egyetlen utca alig három méter széles, a házak sűrűn egymás mellé ragasztva, kifelé kis ablakkal, mintha az egész város csak egyetlen elipszis alakú ház volna. A középkori rablók ellen így védtek magukat a békés polgárok. Egy sziklaúton, a sziklák kiemelkedő részeit használva alapul építették aránylag igen szűk helyen városaik, az az várakat, középen rendezes egy főúri kastélyval. S az évszázadok nem változtattak rajtuk. Akkor szükségből szokták meg a piszkot, most második természetük. A földszint az istálló. Egy szamar — az olasz jellegzetes háziállata és egyetlen szállító és utazási eszköze — egy sertés, előtte krumpli (az olasz emberhez nem méltónak tartja a krumpli evést). Az utca teli gyermekekkel, a kapuk előtt ülnek kélímunkával az asszonyok (hétköznap is!) boltjuk előtt az utcán, dolgoznak az iparosok. Egész életüket az utcán töltik az olaszok, csak aludni mennek fel messzire

nösen láttam ezt a külföldi papoknál. Egy grázi theologia tanárral utazva feltűnt nekem az a laprés, mely szerint az új breviariumot mondogatta. Kérdést intéztem, hogy van már új directoriumuk? Nemlegesen válaszolt, de kifejtette a következőket. A szentes atya megjelent rendelete után, a grázi ordinarius meghagyta a directorium szerkesztőjének, hogy minden héten a hét utolsó napján tegye közzé a „Gratzer Volksblatt“-ba a jövő heti directoriumot, szem előtt tartva magától értendő az új rendeletet. Azóta minden pap mondja e szerint nehézség és akadály nélkül s nem is veszi észre azt, hogy egyáltalán van átmenet. A Grázi Volksblatt ezen részét kivágják, berakják a breviariumban s vígan megy a munka. Mert itt megtalálja, honnan veszi a zsolnárt, a lectio brevist stb? Ezek után alázattal kértem, nem lehetne ezt minálunk is megtenni, hisz van heti lapunk? — (Igaz, hogy nem a legpontosabban kapjuk.)

Mennyivel könnyebben és kedvesebben menne az új rendszernek megszoktatása. Tessek elhinni, hogy végtelen könnyűség volna ez nemcsak alólemelőttnak, de sokaknak még, kikben megvan a jóakarát az új rendelettel igaz barátságot kötni, de kellő és jó alapos naponkénti útbaigazítás nélkül visszaesap a megszokott rendhez. Ez pedig kár, mert már csak pár hónap van s akkor nehezebb. Jobb tehát 3–4 hónap alatt belezökkeni így, mint anélkül.

Szeretettel kérem a Directorium nagyságos szerkesztőjét, ki a directoriummal már ügy is kész, közölje a „Közmuvelodes“-ben hétről-hétre a directoriumot. Nagy hálával vennék, higgye el.

Soraím közlését kérve, maradtam tisztelttel

(el.)

Keresztény hiveink! A keresztény világ küldöttei buzgón imádkoznak az eucharisztikus kongresszuson, illő, hogy mi is vegyük ki itthon részünket imáinkkal.

illatozó szobáikba. Csoda, hogy a jó levegőben odafele egy éjjelt kibírnak. Senkinek sincs sok dolga. A talián kevéssel megelégszik. Rizksását és paradicsomot növeszt a nap, olajbogyót és jó bort ad az Ur, mi kell több egy derek contadinónak? A nap csak elmúlik, az estét elgítározza. Soha oly tiszta kedélyvilágú emberrel nem is találkoztam, mint a milyen a vidéki olasz. A templomot sohasem mulasztja el, a papot nagyon tiszteli. Minket, kispapokat »cifrát-nak hív, rövidítve a »zio frate«-t (magyarul bátyám uram). Vendégszeretete felülmúlja a magyarét. Ha asztalnál találja az ember, megkínálja olajjal leöntött cikóriával, cipollával, gesztenyekenyérről és édes, olasz borral agyagkupában.

A napot a Mentorella csúcsán egy kolostorban töltöttük. Hét óra felé az idő. Felnyergeltük vézna szamarainkat s vilánk felé San-Pastorba indultunk. A város fölött egy percre újra megállunk. Az alkonyó kékre festé a messzi dombokat, apró elsört fehér házak tűnnek el a homályban. Az Albano és Némi-tó közt emelkedő Monte-Cavo mögött vérszínben leáldozó nap fokónként elhaló világgal fáradt keblem hangulatának legjobban megfelel. Csendes este ült a völgyekre, s a városból gitárral kísért mandolin hangok szállnak az alkonyi szellőn.

Rejőd Tidor dr.

Iskolai Értesítők.

Önképzőkörök, irodalmi dolgozatok. Az ifjúsági egyesületek közt az önképzőköröknek fontos hivatást kellene betölteniük. Szak-körökben is minduntalan felvetődik ez a jámbor óhaj, ami egyúttal azt is jelenti, hogy sehol sincsenek velők megelégedve. Valami unalmas megszokottság, kissé nehézkes mozgás, kedvetlenség észlelhető mindeütt e régi arcú egyesületekben, amelyekbe pillanatnyi hangulatot csak a vezető tanár ügyessége tud önteni. Az egész önképzőköri élet pangásnak indult. És mégis, ha megszavaztatnák a tanárokat, bizonyára az önképzőkörök további fenntartása mellett szavaznának, talán éppen azért a történelmi múltért, melyben ezek az önművelő egyesületek nem kevés dícsőséget vívtak ki maguknak. Virágzásuk idejében a magyar nyelv művelése, a szélesebb körű irodalmi kiképzés volt egyetlen feladatuk. Ma is jórészt ez az irányzatuk. Hiszen ebben nem is volna hiba, ezt lehet ma is célul kitűzni, de ennyivel épenséggel nem lehet megelégedni. Mert az élet más követelésekkel áll elő s az igazi önképzési munka többé már nem lehet egyoldalú, ha azt akarjuk, hogy az önképzőkörök munkássága valóban gyümölcsöző legyen s belekapcsolódjék az életbe.

Ugy vettük észre, hogy egyik-másik gimnáziumunkban már történtek is lépések, hogy az önképzőkörök belső életét ebben az értelemben fölfrissítsék s az ósdi alapszabályok megkötöttségén új és életrevaló intézkedésekkel segítsenek. A csikszeredei gimnázium e tekintetben már túl is van a kezdeményező lépéseken. Bevitte az önképzőkörbe az alkoholelles agitációt s máskülönben is sokoldalúlag foglalkoztatja az ifjúságot. Kolozsvárt szintén a megszokottnál szélesebb mederben folyt a tanulók önképzése, akik — ügylatszik — jó kedvvel és nemes ambícióval dolgoztak.

A marosvásárhelyi és brassói önképzőkörökről a legjobb akarattal sincs mit mondani. Az értesítőben oly fukar szűkszávúsággal kezelik az önképzőkört, hogy szinte leri róla az unalom. Ha az értesítő arra való, hogy a nagy nyilvánosság előtt beszámoljon az intézet működéséről, legyen egy kicsit más, mint egy hivatalosan összeállított statisztika.

Általános a panasz, hogy az önképzőkör nem nevel már jó szavalókat. A valóság pedig az, hogy ott ugyancsak szavalnak, talán többet is, mint kellene. Megvan az a rossz szokás majdnem mindenütt, hogy a felsőbb osztályok részére a tanárok nem vesznek föl könyv nélkül megtanulandó verseket, hanem helyett az önképzőkörben való szavalást teszik kötelezővé. Ezért van aztán annyi szavalat, hogy egyéb foglalkozásra alig jut idő. S egyik szavalat rosszabb a másiknál. Ugy áll a dolog, hogy a tanárok mintegy elhárítják ezzel magukról a szavalásban való kiképzés terhét. A következők az, hogy a tanuló minden előképzés nélkül lép az önképzőkör podiumára s a legtöbbször hahotát keltő jeleneteket rögtönöz. Aztán művészi szavalásra nem is alkalmas mindenki. Ha az ilyeneket mégis belekényszerítik a nekik meg nem felelő helyzetbe, könnyen beállhat az az eset, hogy kedvüket veszítik s más irányú foglalkozásra sem lesznek kaphatók.

A más irányú foglalkozások közt két-

ségkívül legtöbbet ér a szabadelődás. Örömmel látjuk, hogy néhány önképzőben erre különös súlyt fektetnek. A szabadelődások tárgya különböző, de nem mindig a tanuló szabad választása. A kidolgozása is mindig sikerültebb, mint egy adott tételnek. Ámbár nem szükséges, hogy okvetlenül egy kidolgozott tétel előadása legyen. Célszerű volna pl. egy-egy latin auktorból megfelelő részleteket választani. Ezek hibátlan hangsúlyozású, értelmes elmondása csak javára válhatna a latin nyelvérzéknek. Sőt tekintve azt, hogy a tanulók nagy része egy egyszerű kérdésre alig képes összefüggő, logikai okoskodásra valló feleletet adni, a pártoló tagoknak meg lehetne engedni, hogy a tankönyvek, akár a feladott leckének egy egységes részét az önképzőkörben is előadhassák. Ha pedig az önálló és eredeti munkálkodásra akarjuk a fősúlyt helyezni, erre más alkalmas mód is kínálkozik. Adjunk a diák kezébe egy nekivaló könyvet, hogy arról az önképzőkörben szabad előadásban beszámoljon. Számoljon be az ő impresszióival, amelyeket a könyvből merített. Mindenkiéne kell, hogy legyen valami benyomása arról, amivel foglalkozik. Ez a legegységesebb és egyúttal a legeredetibb s ha erről beszámol, másokat is hasonló megfigyelésre ösztönözhet. Hiszen ügyis nagy hibája a mai ifjúságnak, hogy nem tud megfigyelni és roppantul fölület. Észrevenni kell tudni, enélkül önművelés el sem képzelhető.

Ha az önképzőköri tevékenység másik ágát, a jutalmazásra kitűzött pályatégeket nézzük, azt látjuk, hogy bizony azok között sok van olyan, amelyek nincs a tanulók képességeihez szabva. Van egy pályatétel: „Ujjabb vallásos lírák főképviselei és költészetük jellemzése”. Az ilyen alapos útbaigazítás nélkül igen nehéz megfejteni, mert sokkal több irodalmi jártasságot kíván, mint a mennyivel egy tanuló rendelkezhetik. Nem is érkezett be rá egyetlen dolgozat sem. Más helyen a VI. osztályosok ezt a feladatot kapták: „Fontos-e a színház erkölcsi tisztasága?” Természetes, hogy fontos s ezzel a kérdés tulajdonképp meg is van oldva. Csak a dolog mértje volna hátra, ami pedig csak a tanár részletes utmutatása mellett fejthető ki, mert a diáknak az erkölcsileg tisztátalan színházról nem lehet semmiféle tapasztalata, tehát a tanuló invenciójára az önállóbb kidolgozást illetően nem nyílik tér. Ugyancsak a VI. osztályosoknak szól ez a tétel is: „Az emberi szellem és egyéniség szabadsága miképp függ össze a líra fellendülésével?” Előtte a képe, milyen hosszúra nyult ábrázattal fogadhatták a diákok. Kezdetben talán még tetszett, mert a cím szépen csendül, de végre is kiérezhető belőle a tanuló erejét fölülmuló nehézség. Ehhez hasonló feladat: „A főséges megdöbbenő ereje miképp válik gyönyörűvé?”

Lehetne még jó egy párat idézni, de a tanulságok levonására ennyi is elég. Az írásbeli feladatok megválasztása nagy gondot és figyelmet igényel. Itt is a tanárnak pedagógusnak kell lennie, mert hozzá kell férköznie a tanuló gondolatvilágához, ismernie kell átlagos értelmi képességét s nem kell megnehezíteni a dolgát, mikor könnyűvé és kellemessé is teheti. Mennyi idő kárba veszt, éjszakák pusztulnak bele abba a meddő töprengésbe, hogy ő tulajdonképp mivel is kezdje, hogyan is végezze a dolgozatát. És ha vé-

gül nem tud a saját erejéből kimenekülni a nagy semmiből, idegen munkákhoz nyúl, másokkal dolgoztat, mert a feladatnak okvetlenül készen kell lennie. Ilyen helyzetek szülik aztán azt a tömeges megrendelést, amely egy gyulafehérvári írásbeli gyárhoz gyakorta érkezik, ahonnan potom áron vásárolgatják össze a kész dolgozatokat, kettős a hátrány tehát a nehéz és kellőleg meg nem fontolt feladatokból. Az egyik az, hogy valósággal belekényszerítik a tanulót az iskolai törvény áthágásába. A másik emeből folyik. A diák lassanként munkátlanná válik, mert munka nélkül is lerázhajja a rárótt teendőt.

(Folyt. köv.)

Censor.

Az ünnepek csökkentése és a protestánsok.

Két lap van előtünk. Egyik az „Evang. Lap”, a másik az „Evang. Óráló”. — Azt hiszi az ember, hogy ezek már csak egyöntetűen írnak ugyanarról a tárgyról; szó sincs róla.

De nézzük csak.

Az „Evang. Lap” egyik legutolsó számában megdicsérvén a papanak liberális intézkedését, arra hívja fel a prot. egyház vezetőségét, hogy ők is gondoskodjanak az evang. egyház ünnepeinek csökkentéséről, nehogy a pápával szemben a protestánsok, mint a fejlődés, a szabadelvűség képviselői, maradisággal vádoltassanak. Szóban levő lap kiemeli azt is, hogy a protestáns államok gazdasági fejlődésének és fölényének éppen egyik legfőbb oka az volt, hogy a protestánsoknak sokkal kevesebb ünnepnapjuk van, mint a katolikusoknak. Az ünnepek száma a legközelebb tartandó zsinaton volna csökkenthető, illetve rendezhető. Ezzel szemben a másik evang. sajtóorgánium, az „Evang. Óráló” eleve tiltakozik az ünnepeknek az evang. egyház körében eszközözendő csökkentése ellen, mert az evang. ünnepek mind fontos üdvtörténeti tények alapulnak s így fentartandók. Megőrzendő főképpen a sátoros ünnepek 2-ik napjai, a régi keresztény tradíció alapján. A protestánsoknál tehát, a közvéleményből itelve, valószínűleg megmaradnak a régi ünnepek az eddigi számban és rendben.

Jogászokat szállaltatnak meg a liberális sajtókban, hogy a pápai intézkedést dezavualják. Pedig hát az ünnepek megülése vagy meg nem ülése a szt.-mise hallgatás kötelezettsége, a polgári munkától való tartózkodás, vagy azok végzése kizárólag a lelki ügyekhez tartozik.

Ide vonatkozólag ép most kaptunk Pestről egy rendkívül érdekes lapot „A lefokozott ünnepek” c. alatt Jámbor László S. I. ügyes tollából. A pápa szándékát magyarázza és a pápa ellen intézett támadásokat veri vissza szépszerű hangon. 100 iv 1 K. 20 f. kapható a szerzőnél: Budapest, VIII. Mária-utca 25. sz. Ajánljuk az aktuális röpiratot a ft. plebánus urak figyelmébe.

H I R E K.

Főpásztorunk, mint az „Alkotmány”-ban olvassuk, múlt szombaton Pécsre érkezett s egykori nevelőjéhez, Döbrössy Alajos kano-nokhoz szállott. Délután a belvárosi tem-

plomban lelkes beszédet intézett a főreáliskola növendékeihez, majd késő estig gyónatott. Azóta már Bécsben van, elnököl a pápi eucharisztikus gyűlésen. Mint halljuk — lakása a Pazmaneumban van.

Erzsébet-requiem volt kedden, e hó 10-én a székesegyházban a tragikusan elhunyt királynék emlékére. Résztvettek az intézetek, iskolák és a hatóságok. A gyász-misést Kovács Lajos praelatus-kanonok tartotta.

A papnövendékek lelkigyakorlata a tervezet szerint október hó 5-én este veszi kezdetét és tart öt napig. Színek Sándor lazarista atya fogja tartani.

Egyik udvarhelyi laptársunk az erdővidéki ref. egyházközségeket dr. Bartók György „püspök”-kel látogatattja meg, ki tudvalegőleg 4—5 élt halt meg.

A központi öltérügyesületnek mindig megvolt a fiom érzéke a lelkiek iránt. Most is holnap — vasárnap tartja szentségimádását, mikor Bécsben a nemzetközi eucharisztikus kongresszus ünnepének fénypompáját üli. Holnap ezer és ezer lélek áldozik Bécsben, s megindul a fényes körmenet. A tízóriás szentmise fényes lesz, a délutáni (5 óra) szentbeszédet dr. Jakubek István mondja. Szóval — imádságos vasárnap lesz, s így illeszkedik bele a nagyvilág ünnepébe. A gyűlésen — délután 4 óra — fontos tárgyak kerülnek megbeszélés alá.

Összes iskoláink Veni Sancteja múlt vasárnap folyt le a székesegyházban. Megjelentek az összes iskolák növendékei zászló alatt. Az ünnepélyes szentmisét Kovács Lajos praelatus mondta, a szentbeszédet Wéger Lajos káplán tartotta. Éreztük, hogy ott volt közöttünk főpásztorunk jószágos lelke és imája.

Beszámoló. Mayer Ödön dr., az alvinci kerület országgyűlési képviselője szept. 8-án tartotta beszámolóját. Az egyébként jelentéktelen esemény minden nagyobb és kisebb incidens nélkül folyt le, összetűzésre, záptojásokra meg csak kilátása sem volt, sőt az ártatlan abeug is végkép számúzva vala. Ugyanis a kerület választóit, akik majdnem mind oláhok, ezúttal egy erre az alkalomra személyválogatás nélkül alakult gyulafehérvári kiránduló társaság képviselte. A beszámolás természetesen sikerült, de az ördög látott olyan beszámolót, ahol mindenki ott van, csak az érdekelt választók nincsenek.

Első kapavágás. A boldogult emlékü Fogarassy Mihály erdélyi püspök által létesített Lyceum Academicum alap célja, a megvalósulás stádiumába lépett. Az alapítvány tulajdonát képező régi kir. törvényszéki épület kertjének délnyugati részében, e hó 9-én kezdettek meg a mélyfurásos kút elkészítését, mely a később felépítendő hittani fakultás vízvezetékére berendezett palotáját, fürdőit vízzel fogja ellátni. Egyházmegyénknek eme történelmi emlékezetű napját feljegyezzük, mert e napon történt az első kapavágás s reméljük, hogy egy-két év leforgása alatt a nagy mű betetőzéséről is beszámolhatunk.

Időjárásunk a lehető legrosszabb. Szőlősgazdáink kétségbe vannak esve. A szőlő a hűvös időben nem érhetik s a sok eső miatt lehull. A bor ára nagyon felment. Hetfőn reggel a hőmérő 7° C. meleget mutatott. Az áradás tönkretette a kukoricát és a sarjút.

A brassói Ujlap szerkesztését dr. Wasylkiewicz Viktor tanár vette át, ki már hosszú időn át lapunk hűséges és ügyes referense volt.

Gyulafehérvár—Konstantinápoly. Sem nem autóverseny, sem nem fényes követség, sem nem keresztény-török esküvő hozta egymás mellé a két várost, hanem a — kutyák. T. i. Konstantinápolyban voltak kutyák, de most nincsenek. Itt nem voltak, de most vannak az utcán még pedig olyan számban, hogy már-már az embereket leszorítják a járdáról. Különbözik így is jól van. Mi fizetjük az adott s a kutyák használják az aszfaltjárdát.

Résztevők Erdélyből a bécsi kongresszuson. Herceg Hohenlohe Egon, Péchy Helene, Badilla János, Mallik Selma, Maischaidner Mária, Neumayer Leona, Muntean ezredesné, Pásztay Ferenc, Pásztay Ferencné, Holly Frida, Ucsnay István tábori főpap mind Nagyszebenből. Báró Jósika Samu Kolozsvár, dr. Menyhárt Gáspár egyet. tanár Kolozsvár, Flóth Adolf Bethlen, Amiras Kajetan Bethlen, dr. gróf Logothetti Arest főispáni titkár Brassó, özv. báró Huszár Károlyné Abafája, gróf Somssich Tihámér Szt.-Demeter, Szentimrei István Nagyszeben, özv. Endes Jozsefné Csik-Szt.-Simon, Székely Györgyné Kilyén, gróf Mikes Zsigmond főispán Brassó, Pekri Sándor, Pekri Sándorné, Puskás Gergely Dicsőszentmárton, Urdeo Györgyné Fogaras, gróf Toldy Horváth Lajosné Adámos, báró Bornemissza Tivadarné Kolozsvár, dr. Balázs András Torda, dr. Prinzen Miklós Vulkán, Bartalis János Borszék, Butyka Sándor Borbánd, Dobordán Károly Segesvár, dr. Frenčin Valér Hátszeg, Görög Joachim Gyergyószentmiklós, Köntzey Benedek Kézdivászentlélek, Kolozsvári p. ebániából hárman, Lukácsné-Balázs Józsa Tóvis, Meisel József Brassó, dr. Moldován Vazul Szamosújvár, Noszko Béla Beszterce, Oláh Dániel Kézdivászentlélek, Papp Mózes Kolozsvár, Széll Józsefné Fogaras, Takó János Ditró, dr. Vezér László Kolozsvár, özv. Copecz Józsefné Kolozsvár, Rak József, Rak Bálint és neje Zalatna.

Lövöldözés. A Nagykolostor-utcában valami hősszerűes római ivadék éjnek idején bosszantó lövöldözéseket szokott megeselekedni, nyilván azért, hogy a hiábavaló várakozás nehezségeire figyelmeztesse partnerét. Az utca lakói joggal méltatlankodnak, hogy ennek az érdekelt felnek ily durva ébresztgetési kísérletek jutnak eszébe. Tenni róla egy kissé bajos, a rendőrségnek volna a kötelessége. Rendőr azonban nincs sehol. Hát nem is kell.

Az iparos- és kereskedő tanonciskolai tanítók jogos kérése végre mégis teljesült. Megkapták a 80 korona óradíját az eddigi 63 korona helyett. Bizonyos, hogy ez sem jelent valami bőkezű adakozást.

A gyergyói havasokat szeptember 8-ra virradolag őrjáti hó lepte be. Azt hinné az ember, hogy február mutogatja fehér köntösét, olyan téli színt ölt az egész vidék. Az erdők tisztaságairól szánnal hordják be a gabonát. A havasok alján a kisebb folyók úgy befagytak, hogy teljesen megállott a malmok működése. Csákányokkal és robbantó eszközökkel ássák meg a molnárok árkait, nehogy a felgyülemelő hegytöredék a közeli községeket magával sodorja.

Még ez kellett a mai zárvaország politikai élethez. Nagy György megalakította a magyar köztársasági pártot Budapesten egy Rákóczi-úti vendéglőben. Sajnos, Erdély szép számban tündöklik a vendéglői pártban. Dr. Szacsavay Gyula ügyvéd (Kézdivásárhely), dr. Kiss Árpád ügyvéd (Sepsiszentgyörgy), dr. Dienes Jenő ügyvéd (Kézdivásárhely), dr. Dienes Ödön ügyvéd

(Kézdivásárhely), Gábor Antal nyug. postafőfelügyelő (Brassó), dr. Jány Győző (Marosújvár), dr. Koréh Lajos ügyvéd (Sepsiszentgyörgy), Megyaszy Mihály ref. lelkész (Felsőcsernátony), Petri Zsigmond iparos (N.-Iklad), Péter Ödön unitárius lelkész (Homoródjánosfalva), dr. Simándy István ügyvéd (Torda), Szombathy István földbirtokos (Zágon).

A felekezeti tanárok mozgalma. Ezidőszert az ország lakosainak ezek a legel-hagyottabb emberei. Mindenféle rangú és rendű hivatalnok megkapta már a maga családai vagy drágasági pótlékát vagy legalább kötelező ígéretet van, hogy megfogja kapni, csak a felekezeti tanárokról nem esik szó. Eddig nem kértek, nem panaszkodtak, csak nézték, hogy másoknak hogyan osztogatnak. Most, hogy a felekezeti tanítók is elköltöttek már, amit nekik pótlékké ígértek, valami mozgalom a tanárok körében is észlelhető. A Státus gimnáziumaiban működő tanárok egyesülete már megkezdte agitációját, hogy a felekezeti tanárok a családi pótlék dolgában is egyrangba helyeztessenek állami kollégáikkal.

Pécseről írják lapunknak: felejthetetlen nap lesz vasárnap a Pius-internátus kis tanuló előtt. Délelőtt 11 órakor egyszerre két püspök is jelent meg a kis tanulók között, gróf Mailáth Gusztáv erdélyi és gróf Zichy Gyula pécsi püspök. A magas látogatók végignézték az internátusnak a szemintáriumban levő összes ideiglenes helyiségeit, majd atyai jósággal beszédkbe ereszkedtek a kis nebulókkal, akiknek első elfogultságát a nyájas modor csakhamar eltűntette és bátran feleltek a hozzájuk intézett kérdésekre. A jóságos egyházfeljedelmek meglátogatták az intézet első kis betegét is, vizsgálgatták, mert hisz tulajdonképp nincs is más baja, minthogy most került ki először a szülői házból. A magas látogatók legnagyobb megelégedésüket fejezték ki páter Jablonkay Gábor igazgató előtt, az intézetben látottak fölött. Mailáth püspök azzal okozott örömet a kis fiúknak, hogy egy könyvet sorsoltatott ki köztük.

Politikai helyzetünkről elég legyen ennyi: Mi négyüléseken és beszámolókon, pártkonferenciákon és fehér asztal mellett pazarlunk el minden energiát. Alattunk eszünk, omlik a föld. Fölöttünk ég a ház. Körülöttünk egyetlen szent nyugópont sincs, melyre meghitt bizalommal támaszkodhatnánk. Egész jóvendők egyetlen viharos nyári fellegetnek látszik, mely sokkal több jégverést ígér, mint áldásos, csöndes esőt. Hogy össze kell tartanunk! Mennyire keresnünk kellene egymást, ahelyett, hogy úgy gyűlölködünk! Szivleljék meg e szavakat azok, kik a politikában a szélsőségekben utaznak.

A tömösi honvédelem. A brassói magyar egyesületekből álló bizottság a Tömös völgyében 1849 június havában vívott ütközett alkalmával elesett honvédek emlékoszlopát restauráltatta és díszes vasrácsoszattal kerítette be. A kijavított emlék újraavatását vasárnap tartották meg hazafias ünnep keretében, amelyen brassóból és a vidékről nagyszámú közönség jelent meg. Az emlékünnepély műsora a következő volt: A nemzeti himnusz énekelte az egész közönség; megnyitó beszéd, tartotta dr. Szele Béla, a bizottság elnöke; Fáy Flóra, a kassai színház tagja költeményt szavalt; dr. Szombati Béla pedig záróbeszédet mondott. Az emlék

megkoszorúzása és a Szózat elnéklése után az ünnepély véget ért.

Gyengén vannak építve vasutaink, mert ime az árvíz majdnem összes vonalainkat megakasztotta. Héjasfalva—Szekelyudvarhelyi vonalon, továbbá a Déda—Gyergyószentmiklós vonalrészi Palotailva és Gödemesteháza állomásai közt az összes forgalom szünetel. A Déda—Gyergyószentmiklós vonalrész Maroshévíz és Gyergyóvárhegy állomásai közt a Brassó—zernesti vonal Barcarozsnyó és Zernest állomásai közt, végül sziklaomlás következtében a Torda—Abrudbányai helyiérdekű vasut Felső-Aklós és Alsó-Aklós állomásai közt pedig csak a személyforgalom átszállással és a podgyász-, posta és gyorsaru-forgalom áthordással tartatik fenn. Ezeket kivül az összes forgalom szünetel, még az Olthid-kitérő—fogarasi vonalon, továbbá a Nagyszeben—segessvári helyiérdekű vasut Moh és Alcina állomásai közt. A Segesvár—héjasfalvai vonalon csak a fővonalú vonatok közlekednek.

Lapunk munkatársa tegnap, pénteken délután 3 órakor következő sürgönyt küldte Bécsből: „Lapunknak közleményt küldtem tegnap, üdvözlöt.” E közlemény a jövő számra maradt.

Az újgörög katolikus püspökség felléltása, melyre vonatkozólag nemrég tették közzé a király legfelsőbb elhatározását, immár a végrehajtás stádiumába jutott. X. Pius pápa, akinek ez ügyben tanúsított nagy jóakarata már a bulla előkészítése alkalmával is több ízben jutott kifejezésre, a püspökség felléltásához szükséges bullát aláírta és a bulla most érkezett le a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. A bulla végrehajtásával kapcsolatos intézkedésekkel a pápa megbízta Monsignore Scapinellé, a szentszék bécsi nunciát, aki legközelebb Budapestre érkezik, egy bullát a kormánnyal és a hercegprimással egyetértően végrehajtja és az új püspökséget életbelelépse.

Gyergyó tengerben. A sok esőzés következtében Gyergyónak minden folyója és patakja kiöntött. Az embernek a lelke sir, mikor látja, hogy a szépen learatott, kalanygyákba rakott rozskeresztek valóságban tengerben úsznak. A sarjütemést a víz elvitte, a még aratatlan zabot leiszapolta a sár. Szeptember 1-én oly nagy vihar dühöngött, hogy halomszámba döntötte ki a fákat az erdőn. Félig letört, tövestül kiszakított fenyőfák jelzik az orkán pusztításait. Sok helyt felnapig megállott a közlekedés, míg elhengerítették az útból a fákat.

Szülők fogadása a gyulafehérvári főgimnáziumban. A vallás- és közoktatásügyi min. kir. miniszter rendelkezése és az ennek alapján kiadott főtanhatósági utasítás értelmében a főgimnáziumi tanárok a tanulóik után érdeklődő szülőket *magánlakásukon nem fogadhatják*, hanem a szülők elfogadására az intézet helyiségében külön hivatalos órákat kell tartaniok, amelyeken a tanulóifjakról kérdezősködő szülőknek rendelkezésére állanak és őket kötelelességerősen tájékoztatják. Ezen célból közöljük itt a gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumban a szülők elfogadására kijelölt hivatalos órákat. A tanártestület tagjai a következő időben fogadják a szülőket: Albert Vilmos csütörtök fél 11-től fél 12-ig, Bodó Ferenc kedd fél 10-től fél 11-ig, Bujáki Domokos hétfő fél 10-től fél 11-ig, ig. Csibertics Imre hétfő fél 10-től fél 11-ig, Imre Lajos kedd fél 10-től fél 11-ig,

Haraly Béla hétfő fél 11-től fél 12-ig, Király Gáspár péntek fél 9-től fél 12-ig, Lestyán József hétfőn fél 10-től fél 11-ig és csütörtökön fél 10-től fél 11-ig, Rass Károly kedden fél 10-től fél 11-ig, Rákóczy Béla szerdán fél 9-től fél 10-ig, Reithofer Jenő kedd fél 10-től fél 11-ig, Riszner Ödön kedd fél 9-től fél 11-ig és péntek fél 10-től fél 11-ig, Szporni János szerda fél 10-től fél 11-ig és Zlamák Ágost szerda fél 10-től fél 11-ig. A tanárok ezen kijelölt órákon kívül is, a *tanítás ideje* az előadások közti szünetekben bármikor szívesen fogadják az érdeklődő szülőket, de csak az intézetben. A tanároknak a szülők fogadására szolgáló hivatalos helyisége a tanári könyvtár olvasóterme az I. emeleten a tanári tanácsterem mellett. A gimnáziumi igazgató mindennap 8—12-ig az igazgatói irodában fogad. A miniszteri rendelet értelmében ezen közlemény közzétételével is felhívjuk a szülőket a figyelmét arra, hogy az iskolai év folyamán tanulóik iránt az intézetnél menél gyakrabban érdeklődjenek, menél többször keressék fel az őket tanító tanárokat és az igazgatót, mert a szülői háznak és az iskolának a nevelésben való egysége és egyetértő eljárását csak a menél gyakrabbi érintkezéssel lehet eredményesebbé tenni. A szülők tehát keressék fel az intézetet és a tanárokat akkor, amidőn még a fiaiknál esetleg előforduló bajoknak elejét lehet venni, de ne igyekezzenek majd méltatlan és célját veszített befolyásokkal azután alkalmatlankodni, amikor a szülői háznak, vagy a szállásadónak felelőtlensége, nemtörődősége és gondatlansága folytán az intézetnek minden jótörekvő munkáján mellett is tanulóik erkölcsi magaviseletükben és tanulmányaikban hanyatlottak s középiskolába nem valókká súlyedtek. Minden szülőnek erkölcsi kötelessége tanulója után menél gyakrabban érdeklődni, tehát mindegyikük tegye is meg ezt a szép kötelességét.

III. osztályu kocsik a Máv. gyorsvonatain. A kereskedelemügyi miniszter még júliusban utasította az államvasutak igazgatóságát, hogy haladéktalanul végezzen tanulmányokat: mely vonalakon és milyen kocsijáratokkal lehetne harmadik osztályu kocsijáratát már az idei téli menetrend keretében rendszeresíteni. A Máv. igazgatósága a napokban be is terjesztette jelentését a miniszterhez. A jelentés szerint nincs akadálya annak, hogy a Máv. néhány vonalán már október elsejétől kezdve III. osztályu gyorsvonati kocsik közlekedjenek.

Ünnepi album. R. Leckner (Wilh. Müller) cs. és k. könyvkereskedő ünnepi albumot ad ki szívesen és sok képpel az euch kongresszusról. Az album ára 1—2 K. lesz. A megrendeléseket már most meg lehet tenni. Wien. I. Graben 31.

A helybeli polgári állami fiúiskola ünnepélyes megnyitása folyó hó 9-én reggel 8 órakor történt. Előzőleg már szombaton reggel a püspöki zárda templomában Veni Sancte volt, amelyet Soothy Gyula szerkesztő celebrált két kispap segédletével. Az ünnepélyes megnyitáson a város képviselőiben Novák Ferenc kir. tanácsos, polgármester jelent meg, aki emelkedett szellemű beszéddel üdvözölte új intézményünket és a polg. iskola tanári karát. Örömmel látja, hogy mily nagy számmal keresték fel az új iskolát, amelyre és a tanári kar működésére az Isten áldását kéri.

Egyháztanácsi és iskolaszéki gyűlés. A gyulafehérvári róm. kath. hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke szeptember hó 15-én délelőtt 11 órakor a város háza tanácstermében rendes gyűlést tart, amelynek tárgya lesz egy tanítónak megválasztása és határozathozatal, hogy a természetbeni lakás melyik tanítónak adassék.

Pápai brevé az euch. kongresszushoz. Hadd nyerjen a bécsi kongresszus, amint különben előre volt látható, fényes lefolyást, Jézus Krisztus dicsőségére és nem kevésbé a közös jóra. Mindenesetre jelentőségteljes dolog, hogy a jók oly nagy számban gyűlekeznek az eucharisztikus titok szemlélésére, hogy tőle közösen kérjék azt, ami által jobbakká válnak; de egészen bizonyos, hogy azok, kik a szeretet eme szakramentumát méltóan tisztelik, általában nem gondolnak saját hasznukra, hanem azok üdvére is gondolnak, akiket vagy tudatlanságuk, vagy meggondolatlanságuk akár akarataik ellenére is tart távol az Oltári szentséggel való egyesüléstől. Ez utóbbiak lássák, mily veszélyes beteg az emberi társadalom, az összes erények minő meglazulásában szenved és utasítja vissza maguktól azt, aki egyedül gyógyíthat, ámbár őt az emberekhez való mérhéteden szeretete állandóan látatlanul tartja vissza a földön. Forró óhajátuk szerint tehát minden erővel törekedjenek arra, hogy az eucharisztiaiból, mint legzodagabb forrásból, Jézus Krisztus elete mind bővebben áradjon mindnyájunkra, nemcsak az egyesek szíveibe és a magánosak erkölcséibe, hanem a népiintézményekbe és az összes állami berendezésekbe is. Mert nem lehet mint magánember az erénynek élni, vagy a nyilvánosságban a békét és rendet megvédeni akarni, ha csak a vallás isteni hatalma nem szorítja vissza a szív fekezetlen vágyait és nem ösztönzi az embereket arra, hogy az örökkévalóság várakozásában megvessék a mulandó javakat. Közös tanácskozásaitoknak és törekvéseiknek mindenekelőtt az ifjúságot ajánljuk. A kereszt ellenségei, az ifjúságot, mely a jövő reményét rejt magában, természetesen leginkább környékezi akár csaló tanokkal, akár hivatató élvezetekkel. De remélhető, hogy ahány ember a kongresszuson részt vesz, utána ugyanannyi ember az élet ugyanannyi fázisában őrizni és védeni fogja a katolikus meggyőződést. A pápa biztos abban, hogy a Megváltó kegyének teljét fogja árasztani ezen összejövetelre és ennek zálogául az összes résztvevőknek, élükön a császárnak és az uralkodónak legszeretetteljesebb apostoli áldását küldi.

A Glück-palota. A hatalmas palota a Novák-tér és a Hunyadi-tér sarkán immár készen van. Diszes, nyulánk tornya büszkén emelkedik az égnek. Az imponáns méretű épület nagy mértékben emeli a város szépségét. Az emberek kezdik elfeledni, hogy a közbizonyba kissé kinnebb tolakodott a kelleténél.

Havazás. Petrozsényből jelentik: Tegnap a hegységben nagy hó esett. A Páring-hegység mintegy 15 cm. magas hóval van borítva. A medvék azt híven, hogy megjött a tél, kibujnak oduikból és ellátogatnak a falvakba is. A közeli községben a medvék szétréptek több juhott. Nagy hó esett Urinkány községben is.

Székelybetlenfalva róm. kath. hitközsége, temploma fennállásának 100-ik évfordulója

alkalmából folyó évi szeptember 15-én jubiláris ünnepséget rendez, az ünnepély sorrendje: D. e. 10 órakor ünnepélyes hálaadó istentisztelet a plebánia-templomban. D. u. 4 órakor ünnepély a székelybetlenfalvi iskolában. Músor: 1. Himnusz. Énekl az ifjúság énekkara. 2. Alkalmi beszéd. Tartja: Kakucs Ferenc, plebános. 3. „Az elveszett gyermek.“ Dramolett 1 felvonásban. Irta: Horvát Lipót. Személyek: Özv. Szeréminé grófné: Bors Károlyné, Balog Mihály a község bírája, Fábian Ferenc, özv. Gáborné Erdős Berta, Mari Nagy Eszter, Anna, a Grófné volt cselédje Nagy Erzsí, Sára, a vén cigányasszony: Soó Róza, Inas: Farkas Dénes, Egy rendő: Soó Lajos, 4. Cimbalmos játszik: Pál Mariska kisasszony. 5. „Boldogasszony anyánk.“ Tárkányi Bélától. Szavalja: Fábian János. 6. „Szűzanyánk.“ Énekl az ifjúság énekkara. 7. „Régi dal.“ Kuthentől. Szavalja: Fábian István. Belépődíjak gyanánt önkéntes adományokat a templom javára szívesen elfogad a rendezőség.

Sorozás városunkban. Csütörtökön folyt le a Városházán. Sor alá került 127 városi és 30 vidéki. Ebből alkalmasnak talált a bizottság 34 helybeli és 14 vidéki legényt. Az eredmény tehát körülbelül 50 százaléknak.

Arvíz városunkban. A nagy esőzés folytán megdagadt Maros az alantabb fekvő utcákat és házakat elöntötte — így a Rét-és Nagykolostor utcában félméteres a víz. A drombári hidhoz koecial sem lehetett menni. Mint a jelentés hozza, most már apadóban a víz.

A polgári fiúiskola létszáma elérte a 70-et. Tekintve, hogy az elkészít beiratkozások még egyre szaporítják a létszámot, az I. osztályt párhuzamosítani kell. Ez esetben a miniszter még egy tanerőt fog kinevezni.

Alföldi bérmláskor az előjáróság elhatározta, hogy felhívja a gazdákat, hogy a fogadtatás napján ne hajtás ki állataikat, nehogy azok az utca porát felverjék. Ezt a határozatot a községi dobos így hirdette ki a faluban: „Felkértem a tisztelt gazdákat, hogy a holnapi fogadtatásra való tekintettel marháikat ne hajtás ki, mert ugyanis sokan leszünk az utcán!“

A Székely kath. tanoncok figyelmébe. Szentés András, brassói kocsifényező és kárpitos, inasnak fogad egy tisztességes családból származó kath. székely fiút, ki az elemi iskolát sikerrel elvégezte és finomabb iparágra, a kárpitos munkára hajlammal és képességgel bír. Különösen megkívánatik, hogy az illetőnek a rajzoláshoz tehetsége legyen. Ezúton fölkerjük a ft. plebános urakat, hogy az alkalmas fiúkat a nevezett mesterhez, Brassó, Hosszú-utca 91 szám utasítani szíveskedjenek.

A méz mint nikotinellenes szer. Erős dohányosokat mindenesetre érdekelné fogja az, hogy a méz kitűnő szer arra, hogy a nikotin, a mely a dohányozás alkalmával a gyomorba jut és ott több-kevésbé ismert bántalmakat, sőt mérgezési tüneteket is idéz elő, ellensúlyozza. A méz ugyanis hangyasavat tartalmaz, a mely a mérégnek nevezhető nikotint kiközömbösíti. A méhtenyésztőknek tehát, a kik megszokták, hogy a méhesben dohányoznak, a helyett, hogy egy füstölő masinát szerezzenek be, nagyon ajánlható, hogy a méhesben nagyobb munkák előtt néhány kanál mézet egyenek, a mivel a nikotin hatását előre gyöngyögtetik. Hasonlót lehet

ajánlani az erős dohányosoknak is, mert a méz a testet erősíti, ellenállóképességét növeli.

Hangverseny. A Székely Társaságok Szövetségének nagygyűlése alkalmából Csíkszeredában augusztus hó 26-án nagyszabású hangversenyt rendeztek, amely minden tekintetben fényesen sikerült. A hangversenyt a csíkszeredai dalárda éneke vezette be, amely után Benedek Elek író olvasta fel egy erre az alkalomra írt elbeszélését. Demény Irénke nagy tetszés közt magyar dalokat énekelt Demény Bella precíz zongorakísérete mellett. Nádasy Béla zenetanár hegedűn előadott népdalai nagy hatást keltek, úgyszintén a dr. Imecs János kurucdalai, amelyeket dr. Száva István zongorakísérete mellett énekelt. Dr. Száva István, Nádasy Béla, dr. Kós Béla és Dománycsik Péter vonósneveze, dr. Kolonics Dénesné zongorajétéka és dr. Száva István hegedűszólója művészi magaslapon állott. Köztetszést aratott dr. Szilágyi Tibor szavatala, úgyszintén dr. Fehér István humorai, amelyeket tárogatón adott elő cigányzene kíséret mellett.

Egy mozi színész gázsija. A moziban való színjátszást sem lehet hálátlan foglalkozásnak mondani. Erre mutat legalább az a párisi híradás, hogy a Pathé Frères cég Linder Miksa hírneves francia moziszínészt újabb három évre szerződtette. Fizetése: kerek egy millió frank.

IRODALOM.

Utazás a holdba. A „Nagyasszonyunk” című gyönyörűen kiállított képes leánylap ezzel a címmel egy páratlanul érdekes regényt nyújt olvasóinak, s a regény szerzője nem más, mint Cyrano de Bergerac, kinek személyét Rostand drámája egy csapásra világhírűvé tette. Es a Cerventea Don Quixote-jához hasonló értékű regény ezuttal jelenik meg először idegen nyelven, dús illusztrációkkal. A Nagyasszonyunk ezzel is híven követi kitűzött célját, s a leányifjúság számára irodalmi nivóju szépségeket gyűjt csokorba. A szept. 1-én megjelent szám tartalmazó kiemeljük még: „Kalandozások Itáliában”, „Fehér mosoly- fekete mosoly”, „A vonalak tréfája”, „Egy kis iparművészet”, „Egy kezyügom története”, „Zafer-Nameh”, „A spanyol királynő telefonja”, „Huszonöt- ezer éves művészek” stb. cikket, melyek gazdag illusztrációkkal ellenállhatatlanul lebilincselik az érdeklődőt. Ezenkívül számos apróság, rajz, kép, vers élénkíti a kedves lapot. A Nagyasszonyunk megjelenik minden hó elsején, előfizetési ára egy évre 4 korona. Ingyen mutatószámot szívesen küld a kiadóhivatal, Budapest, VII. Damjanich-utca 50. szám.

Népköztartás. Havi folyóirat. Szerkeszti: Dreisziger Ferenc Kalocsa. Megjelen minden hó elején. Egész évre 4 korona.

Most jelent meg ezen elméleti és gyakorlati folyóirat szeptemberi száma. Tartalma a következők: Lakatos Lajos: Új néplélek. Nagy János: A kat. tanítók fegyelmi szabályzata. Sztára József: A természetrajzi oktatás módszere. (Tantervek az osztatlan és osztott iskolák számára.) Dér Ferenc: A közönséges törtek tanításáról (ábrákkal). Dienes Károly: A rajzolás és a kézügyesség a népiskolában c. nagyobb tanulmány bevezető része. A

zomborvidéki egyetület fölöttébb értékes jegyzőkönyve. Végül Apró közlemények. — Így felsorolva is változatos képet kap az olvasó e lapról. Aki azonban olvassa, a népiskola életének elméletéből és praxisából igen sok értékes gondolatot, útmutatást, új eszmét talál e folyóiratban. „A haladni kívánó, modern néptanító alig nélkülözhet ilyen szaklapot, mint a „Népköztartás.” Ezt mondotta egy jeles szakember. Ez a szám is, az eddigvalók is ennek a mondásnak igazságát bizonyítják.

A kis pajtás VII-ik évfolyamának most jelent meg az első száma s mindjárt konstatálhatjuk, hogy ennek a közkezdvelt gyermekújságnak oly gondnal, szeretettel van megírva minden sora, hogy messze kiemelkedik a hasonló zsánereű nyomtatványok közül. Erős keresztény szellem lengi át, amellét tartalmas, változatos, érdekes. Külső formája és belső tartalma igazi érték az otthonnak és iskolának hű támasza a jellemképzésben. A kis pajtás emellett páratlanul olcsó: egy évre csak 4 korona, de félévre is elő lehet fizetni. A kis pajtás kétszer jelenik meg havonta: 1-én és 15-ikén. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII. Damjanich-utca 50. sz. Mutatószámot készséggel küld a kiadóhivatal.

„Régi versek” Zsögön Zoltán írta. 3 Kór. A költészet is kezdett hódolni a divat szeszélyeinek és épen azért a modern „költők” versei ép oly hőbortosok, mint maga a divat. Zsögönben azonban van még annyi önállóság és bátorság, hogy nem fut a hőbortos költők után, hanem megmarad a régi úton, de azért nem idegenkedik az újabb eszméktől sem, csupán válogat bennük. Ezért van Zsögön verseiben sok kedves gondolat, rokonszenves érzés, és költői lendület is. Akik még érdeklődnek a költészet iránt, azok megvenhetik Zsögön könyvét.

Az „Állami Tisztviselők Zsebnaptára 1913. évre”, mely Csikvári Jákó, az Állami Tiszt. Orsz. Egyesülete hivatalos lapja szerkesztőjének szerkesztésében fog megjelenni, ezuttal is valóságos kincsesháza lesz az állami tisztviselőknak. Ára 3 korona, mely összeg a szerkesztő nevére, Mátyásföldre (Pestmegye) küldendő és pedig legkésőbb f. évi október hó 1-ig. Ajánljuk az állami tisztviselők figyelmébe.

Most jelent meg Klinda Károly „Hangutánzó Abécé”-jének III. kiadása. Kiadója a Szent-István-Társulat, Budapest, Szentkirályi-utca 28. A második kiadás, sok-sok ezer példányban, rövid két év alatt annyira elfogyott, hogy a jövő tanév szükségletét a maradékból csak kis részben lehet ellátni, ami e munka kedveltségét, hasznavehetőségét fényesen bizonyítja. „Hogy pedig még a kezdő tanító is azonnal tisztában lehessen a tanítandó anyaggal és az abécé egyes fejezeteinek módszertani feldolgozásával, szerző egy praktikus újítást, egy értékes, óróról-óra teljesen kidolgozott részletes lecke-tervet is írt könyvéhez, melyet a kiadó mindenkinek ingyen megküld, ki az abécé bevezetése céljából tiszteletpéldányért hozzáfordul. Ez a más abécénél fel nem található újítás is nagyban fokozza e munka használhatóságát.” Így szól e munka bírálója egy helyen. Bírálata pedig e szavakkal zárja: „... amit dicsőreleg elmondottam, azt a paedagó-

gia nagy vonásokban — mint a jó tankönyv kellékeit — régtől fogva hirdeti; . . . Klinda pedig mindezeket abécéjében szép sikerrel meg is valósította; . . . könyve anyagának megválasztásával, a fokozatosság elvének mindenütt pontos keresztülvezetésével, praktikus újításaival, részletes lecke-tervével az olvasás-írás tanítását nagyon megkönnyíti s így a legszebb sikert biztosítja. Nyelvezetének törülmetszett magyaros zamatosságával pedig a gyermek helyes nyelvértékének fejlesztését nagyban előmozdítja; tartalmával az olvasás megkedvelését, az erkölcsi érzület, hazaszeretet és vallásosság szilárd alapozását teszi lehetővé, miért is a legmelegebben ajánlhatom.”

Nyílt levél.

Uram, uram dr. P. A. uram — ez a levél önnek szól. Emlékszik még ugyebár arra, mikor a csíkszeredai lelkigyakorlatról hazajöttem s átadtam egy „vezetőt” — Holszezon név alatt. No jó. Akkor azt felelte hamiskásan, hogy van még egy cikk Holszezon — név alatt Kolozsvárról. Mint vérbeli, ügyes tollú szerkesztő elolvasta mind a kettőt s belemártotta tollát a tintába s azt mondta: »Fikkom-ada — azért sem lesz holt szezon.» Megmutatta, hogy nem lett. Sőt. Olyanokat is megmozgatott az írásra, kik eddig a megmozdíthatatlanok hírében állottak. Sőt. Még mellékletet is adott ki a szüni-dőben. — a mi hallatlan lapunk történetében. Irt rendkívül érdekes és fülbemászó szerkesztői üzeneteket a világ minden tájára stb., stb. Fogadja ezért hálás köszönetemet. Ne higgye azonban, hogy a holszezonos cikket megsemmisítette. Részleteiben feltámasztom. Idéző jelbe teszem.

»Ilyenkor vakációban, hogy szoktak tenni az író emberek? Idegenbe mennek nyaralni. Előbb az íróasztalukat rendezszik, a tintatartót bedugják, a régi tollat kidobják a tollszárból s azt is elraktározzák. Aztán elő a készitáskával, pakkolás, utazás és — anatózás legelőbb helyen. De azért a legkedvesebb dolog az újság megérkezése, áttanulmányozása. Végül unottan félredobják: »Jaj de őrés a lap, látszik hogy holszezon van.« Édes Istenem! de hát ki dolgozzék most? Azok, akiknek muszáj, mert a lapnak meg kell jelennie pontosan. Ön volt az elmúlt szüni-dőben a lélekkel dolgozó muszájos alak. Csupán csak unalomból is mennyit segíthetnének a sajtó terén!«

Ha mi felkaroljuk a sajtót és írunk — ceruzával is — akkor az úgynevezett »holt- vagy uborkaszézon«-ban lesz a legérdekesebb a lap. (Mint a szüni-dői számok mutatják!)

Jaj, de ehhez kell nagy buzgóság, ügy-szeretet s jóakarát. (Az ön szerkesztői munkatársait mozgósítsa jelenben is.)

Bajokat elszámolni, a hiányokat hajtogatni — könnyű és kényelmes munka. Ehhez csak egy kényelmes karosszék kell, jó szivar s ott abban a bodorfüstös levegőben elengedhetjük szigorú kritikánkat.

A dologhoz már kell tinta, penna, papíros, meg egy kicsit az eszünk kerekeit is mozgásba kell hozni — de ez már nem kényelmes; bélyeg is kell a levélre, meg is kell címezni, meg aztán kritikát is hal-lunk esetleg.

Tőlünk függ egyedül: holszezon legyen-e a lapban, vagy változatosság. A szerkesztőség egy-egy tagja áldozatot hoz, mikor az aranyos szüni-dőben is lekötí magát egy időre.

Köszönet ez áldozatért.

A szerkesztő.

Szerkesztői üzenetek.

Gyergyóújfalú. A tudósítást megkaptuk, de úgy hisszük, hogy Kegyedet félrevezették velem. Meg azt is elárulhatjuk, hogy a kilyénfalvi h-jezvé utat tartjuk ludasnak a dologban. T. i. az eset olyan régi, hogy egyik vadász, ki az egyháztörténelemben kissé járatan volt, mikor meghallotta „a tervet” így kiáltott fel, „hiszen azt még Noé apánk próbálta volt megötlén korában.”

F. I. Gyergyószentmiklós. Nem avatkozunk bele. Forduljon a Szent István Társulathoz. Budapest, VIII., Ker. Szentkirályi-utca 28.

K. K. Algyógy. Igaza van. Az őszinte, vallásos ember nem titkolja sehol hitét, de nem is fútoztatja azt.

R. I. Szászrégen. Még egy társa lesz, tehát hárman mennek.

Tudósító. Kolozsvár. Értjük az önk helyzetét. Indokait is meglátjuk. A harmadik állítást azonban nem fogadhatjuk el. Miért ne lehetne éppen úgy mint akár Kolozsvár?

P. K. Kolozsvár. A bejelentés csupán csak feledékenységből maradt el. Hanem a szeptemberi gyűlésen bejelentjük. Ezután is szívesen látjuk.

R. Helyben. On azt tanácsolja írjunk nyílt levelet a város polgármesteréhez, hogy miért nem hívja meg a sajtót, tehát a K-t is a városi gyűlésekre, egy másikat pedig a törvényszéknek, miért nem közlik a hirdetéseiket ebben a lapban is? — Tudja, nem akarjuk feltölteni magunkat sehova sem. Úgy látszik, a mi sajtónkra nincs szükségük. Igaz — jól sejtette, hogy a vasárnapi alvinci beszámolóra mi nem kaptunk meghívót. Pedig szívesen elmentünk volna. Majd másképp lesz — egyszer. Köszönöm, hogy érdeklődik a lap ügye iránt.

Jegyenye. A hirdetés díja 3 korona. Számlat nem küldünk.

A medvék országából — előbb tanulmányozni kell az ügyet. Rossz fát nem akarunk tenni a tűre.

Brassó. A nyáron ugyebár találkozottunk a Fiume-szaló éttermében; kegyed egy ny. pappal volt ott. Csak mikor elmentek, ismertem fel. Bocsánat.

Gy. Adva van egy tudós társaság; minden egyes tag tudós, mindenhez értő; akár plebánia vezetés, akár egyházmegyei kormányzás, akár gymn. igazgatás, akár újságítás, akár papnevelés stb., az mind a kisujjukban van. Még püspökök is tudnának lenni. Aztán megered a beszélgetés — az egyházmegyei a szeszély kormányozza, a papnevelés tönkre megy, ha még tovább is így lesz, a lap semmit sem ér, stb. — Maga ezen csodálkozik — milyen régi dolog az írástudók és farizeusok tanácsa. Így volt, van és lesz. A fő az, hogy az ember a lelkekért önzetlenül dolgozzék. Majd nyilvánvaló lesz minden. Üdvözlét.

Rgy. g. Majd gondolkozunk felette. Legyen türelemmel. Még nincs hamuja. Csak küldjön folyton. De ne tárcát, mert azzal évekig ellátták. Köszönöm.

Rózsafűzér és Kegytár-Ipar.

Nagykászon, (Csik vármegye.)

Készítünk és raktáron tartunk.

Szentolvasókat: kokotin-, kókusz-, tömör üveg-, jeruzsálemi-, olajfa-, gyöngyház-, alabástrom-, korál-, és drágakőutánzatú szemekből, valamint valódi drágakövekből is, a legegyszerűbb, a legpazarabb fűzéstől, a legkülönbözőbb választékban, a legolcsóbban. — Rózsafűzér tartók, Szentképecskék imakönyvekbe, rengeteg választékban; remek fali képek, rátmával vagy anélkül, (az összes névszövegek kaphatók); gyönyörű francia képecskék, granité, kromé, opalines, hártaképek, acélmetszet, valamint csipkés acélmetszetek, zárdaképecskék; stb. stb. Keresztelési-, bérmálási-, gyónási-, első szent áldozási-, házassági-, primiciái-, és egyéb alkalmi emlékképek rengeteg s szebbnél-szebb választékban, olesón; Mária-kongregációi és más társulati diplomák; művész reproduciók díszes keretben vagy anélkül; mind páratlanul olcsó áron. Vallásos jellegű és más szolid ábrájú képes

levelezőlapok; legolcsóbban. Asztalra felállítható szentképecskék és kis maché-kápolnák, úgy egyszerű, mint díszes selyem kivitelben. Lurdi-víz eredeti palackokban. Lurdi szentélyek és szobrok másai (érintve a kegyhelyszobrához). Minden neven nevezendő skapulárek: valódi gyapjúból, igen izlésesen. Övek. Érmek: aluminiumból-, oxidált újezüstből, ezüsből és aranyból is, dús választékban. Skapulárek pótló érmek. Remek nyakláncocskák. Függők. Erelekek, vallásos ábrákkal. Szent-szobrocskák. Egyesületi jelvények. Gyöngyház-árúk, (nippes, cassette.) Oxidált újezüst gyűrűk, melltűk és kézelő-gombok, az Ur Jézus, a szent Szűz vagy a Szentek ábráival; ezek ezüstben és aranyban is kaphatók. Szenteltvíztartók. Feszületek: álló-, fali-, faragott-, és haldozó fészületek. Művészi plakettek. Nagy választék a legkülönbözőbb imakönyvekben, a legegyszerűbbtől a legpazarabb kötésűig. — Könyvcsat oxidálva. Levélnehezékek. Gyászkepek. Alkalmi ajándékok stb., stb. Bármily néven nevezendő kegytárgyak nálunk mind megkaphatók. Minden, még a legkisebb rendelés is a legnagyobb pontossággal lesz elintézve. S azért, ha bármit is óhajt, forduljon legnagyobb bizalommal hozzánk, előre is biztosítjuk, hogy várakozáson felül meg lesz velünk elégedve. Elküldés előtt: kívánatra a kegytárgyak meg is áldatnak, legnagyobb készséggel.

Kérjük alázattal bennünket pártolni.

Széky testvérek! Pártoljuk a széky ipart!
Nincs az a kegytárgy, mely nálunk ne lenne kapható!

Rendelési cím:

„Kegytár-Ipar“ (plebánia), Nagykászon.
Csik vármegye.

Hirdetések kiadóhivatalunkba felvételre.

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő
KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó

PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabást, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák, pluvialék velumok, baldachinok, minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, albak, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltenek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen! Személyesen is megjelenek!

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár

Széchenyi utca 10. sz., (saját ház) a Jickeli-fele vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, mas-siv és furnéros butormunkát, É portálé és boltberendezést, S úgyszintén javításokat is el-fogad. Szállit és lerak tölgy és bükkparketát. Árjegyzék szerint vendéglői, irodai és I ebédlőszékeket, tükröket mé-ret szerint. Raktáron tart T minden fajta fakoporsókat is.

Lelkiismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak.
Tervrajzok díjtalanul készíttetnek.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal
mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:
oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgálok.

Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTESZET — GYULÁFÉHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai
cikkekben, író- és fogalmazványpapírosokban, stb.
Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

*Linotyp betűszedő- és más új gépek-
kel fölszerelt könyvnyomdában
mindennemű nyomtatványok kifogástalan minő-
ségben versenyképes árák mellett készíttetnek.*

Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyó-
irat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerenésém a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint
orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

teljesen ujjonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építést is
elvégezni. Bárminemű
javításokat átalakításo-
kat jutányos árban,
pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál

NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymegye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak kilónként:

2-40 K., 3-20 K., 4 K., 5 K., II.